

บทคัดย่อ

ผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมไม่ว่าจะให้บริการในรูปของบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล ย่อมมีทั้งรายได้และรายจ่ายเกิดขึ้นจากการให้บริการ ผลที่ตามมาคือจะต้องนำรายได้เหล่านั้นไปเสียภาษีตามประเภทของเงินได้โดยพิจารณาจากลักษณะของงานที่ให้บริการ ตามประมวลรัษฎากร ซึ่งหลักเกณฑ์การคำนวณภาษีเงินได้ของบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลมีความแตกต่างกันทั้งในเรื่องการรับรู้รายได้และการหักรายจ่าย ไม่เพียงเท่านั้นเงินได้บุคคลธรรมดาของสถาปนิกยังแบ่งเงินได้ตามลักษณะงานที่ทำอีกหลายประเภทตามประมวลรัษฎากรซึ่งเงินได้แต่ละประเภทสถาปนิกผู้รับมีสิทธิหักรายจ่ายได้ไม่เท่ากัน อีกทั้งผู้ประกอบการสถาปนิกที่เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายไทยและนิติบุคคลตามกฎหมายต่างประเทศอาจมีหลักเกณฑ์การเสียภาษีต่างกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ เพราะฉะนั้นเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคล การแบ่งแยกประเภทของเงินได้จึงต้องพิจารณาจากข้อกฎหมาย คำพิพากษาศาลฎีกา และแนวคำวินิจฉัยของกรมสรรพากร เพื่อนำมาเป็นบรรทัดฐานในการกำหนดหลักเกณฑ์ของเงินได้ประเภทต่างๆ รวมถึงต้องพิจารณาอนุสัญญาภาษีซ้อน สำหรับผู้ประกอบการวิชาชีพที่มีได้เป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยและในส่วนของนิติบุคคลจำเป็นต้องพิจารณาว่าเป็นนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยหรือกฎหมายต่างประเทศและประกอบกิจการในประเทศไทยหรือไม่ หรือเป็นนิติบุคคลต่างประเทศซึ่งมิได้ประกอบกิจการในประเทศไทยแต่ได้รับรายได้จากในประเทศไทย อีกทั้งวิชาชีพสถาปัตยกรรมยังมีการเสียภาษีอย่างอื่นตามกฎหมายอีกเช่น ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย อากรแสตมป์ เป็นต้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมมีภาระภาษีที่เกี่ยวข้องหลายประการ ทำให้เกิดปัญหาในการเสียภาษีไม่ถูกต้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมายเนื่องจากความเข้าใจที่สับสนในการแบ่งประเภทเงินได้และความไม่ชัดเจนของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

จากปัญหาการแบ่งประเภทของเงินได้ตามประมวลรัษฎากร ผู้เขียนจึงได้มีการแบ่งประเภทของเงินได้โดยพิจารณาจากประมวลรัษฎากร คำพิพากษาศาลฎีกา คำวินิจฉัยของกรมสรรพากร และอนุสัญญาภาษีซ้อน เพื่อให้ผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมได้เกิดความเข้าใจและสามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง ในกรณีปัญหาที่เกิดขึ้นจากการแบ่งประเภทเงินได้บุคคลธรรมดา การหักค่าใช้จ่าย ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้ายและอากรแสตมป์ ผู้เขียนได้เสนอแนะเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศในกลุ่มคอมมอนลอร์ เพื่อศึกษาพัฒนาข้อดีข้อเสียของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพสถาปัตยกรรมตามข้างต้นให้มีความเหมาะสมและรัดกุมยิ่งขึ้น